

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Quantum stipendium accipere possit Sacerdos pro Missa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

in tali loco, relicta illi facultate applicandi Missam alteri, à quo accipiat stipendium; ergo dubium postea propositum, & declaratio subsequens huius decreti debet intelligi iuxta terminos ipsius decreti, scilicet, quando ex utroque stipendio obligatur Sacerdos ad applicandum sacrificium pro illis. Et certe in iis qui dant elemosynas manuales pro Missis dicendis, semper præsumitur hæc voluntas, quod applicetur sacrificium pro ipsis: sicut etiam in eo, qui instituit Capellaniam, nisi contrarium explicetur, vel ex circumstantiis colligatur. In beneficiis vero, vel aliis, in quibus obligatur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui tali hora audituri sunt. Missam facilius potest existimari, quod non exigatur applicatio sacrificij, sed circa hoc relinquatur Sacerdoti libertas, ut possit, cui voluerit, applicare.

Ad rationem vero pro contraria sententia respondere facile potest, Sacerdotem primum stipendium non accipere in sustentationem, sed ut pretium laboris, & obligationis antecedentis, qua obligatur, ut sit tali tempore, & loco præparatus ad celebrandum; quæ obligatio est onus pretio dignum: postea vero accipit pro oblatione sacrificij, non pretium, sed stipendium ad sustentationem, modo explicato. Nā licet ista non indigeat, sed aliunde habeat necessariam sustentationem, id non obstat, quo minus possit, & debeat sustentari ab eo, qui sacrificium petit, ut diximus de Sacerdote diuitie.

SECTIO II.

Quantum stipendium accipere possit Sacerdos pro Missa.

Stipendium iustum est, quod vel lege Prælati Ecclesiastici, vel consuetudine hominum taxatum est, in quo tamen communiter adueri solet, cum actio Missæ non exigit totum tempus diei, nec impediatur Sacerdotem ab aliis operibus, & studiis quibus possit sibi victum providere; non debere stipendium, esse tale, quod solum sufficiat ad omnia vitæ necessaria, victum vestitum, habitationem, famulum, libros, &c. Sed nec debet etiam esse ita exiguum, ut solum correspondeat illi tempori, quo Missa dicitur: & sicut illud est trigesima pars victus necessarij: nā celebratio illa impedit Sacerdotem per magnā dici partē ab aliis multis operibus quibus possit facilius sibi victum quærere: est ergo prudenter considerandum totum hoc, ut iuste, & debite stipendium taxetur.

Hoc supposito, multa solebant antea dubitari circa hoc stipendium, quæ iam omnino cessantur per decreta, quæ auctoritate Sanctissimi D. Urbani VIII. edidit sacra Concilij Cōgregatio anno 1625. ut ex dicendis constabit. Primum ergo quæri solebat, an Sacerdos, à quo Missa petebatur, dato ei stipendio infra quantitatem iustam, vel lege taxatam; possit vna Missa satisfacere pluribus stipendiis, donec singulis Missis corresponderet vnum iustum stipendium? Affirmatiuam sententiam docuerunt communiter Doctores Rodriguez, Corduba, Angles, Nuñez, Fernandez, Vasq. Filliucius, Scorzia, Suarez, quos affert Diana 1. tom. tract. de celebrat. Missar. res. 7. licet aliqui eorum hoc non concederent, quando adesset expressa promissio dicendi Missam pro illo stipendio. Sed Cōgregatio in illis decretis grauissime prohibuit, ne vllus Sacerdos hoc faceret, & vltra peccatum graue voluit, quod maneat obligatus ac restituendum.

Secundo quærebatur, an Sacerdos pauper possit accipere pro vna Missa tot stipendia, quot sufficiant ad eius diuinam sustentationem: de quo fuit magna controuersia, quibusdam id concedentibus, P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

saltem ut probabile Ledesma, Ioan. de la Cruz, Soto, Molfacio, Cano, Beia, Angelo, Rodriguez, Pietro de Aragon, Nuñez, & aliis, quos refert Diana loco citato res. 8. dum tamen Sacerdos quotidie celebraret, & victu parco contentus esset. Alij tamen id extendebant ad emendos aliquos libros, si Theologus, vel Iurista esset; alij ad alendos parentes alijs mendicantibus.

Alij tamen absolute id negabant Suarez, & Vasq. in presenti, Filliucius, Lessius, Nauarrus, Azorius, & hoc suo præcepto confirmauit Cōgregatio prædicta sub obligatione peccati grauis, & onere restituendi.

Tertio quærebatur an saltem possit id fieri per aliquam priuilegia Summi Pōt. fidei, quæ aliquibus Religionibus cōcessa erāt. Sed Cōgregatio in illo decreto auctoritate Summi Pontificis, & de eius mandato eiusmodi priuilegia omnino reuocauit.

Quarto quærebatur, an Sacerdos, qui Missas dicendas susceperat, posset postea aliis Sacerdotibus dicendas dare, retenta sibi parte stipendij accepti, & dato illis stipendio quidem insto, sed in ferio. Alij id negabant; alij concedebant; alij non omnibus, sed Curatis, aut similibus; alij omnibus dum in se prius Missarum dicendarum à se onus suscepissent. Hoc dubium iam cessauit ex decreto prædicto, in quo prohibetur, ne vnquam id fiat, ut omne dānabile lucrum ab Ecclesia remoueatur. Quod idē seruandū esse, quando Sacerdoti datur elemosyna maior solita pro celebratione Missarum, nec tunc partem posse retinere declarauit ea Cōgregatio.

Circa hoc tamen ipsum dubitatum fuit, an debet etiam intelligi de Beneficiario, qui potest per alium celebrare an teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficij? Et Cōgregatio respondit sufficere quod det elemosynam congruam, nisi in fundatione ipsius beneficij aliter cautum fuisset. Quod videtur etiam locum habere in Capellano, qui per alium satisfacit oneri Missarum, cum eadem sit ratio de ipso.

Dubitatum rursus fuit, an administratores Ecclesiarum possint retinere aliquam elemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inseruiuentium, paramentorum, luminum, vini, hostiarum, & similibus. Respondit Cōgregatio, id non posse fieri, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus quos in vsum earum expensarum erogare licite possint; & tunc, quam portionem retinebant nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ sacrificio necessario sunt subeunda; & nihilominus tunc non esse minuendum numerum Missarum, quæ ab offerentibus elemosynas exiguntur.

Petens, si Sacerdos alteri Missam dicendam committat, quam ipse, accepto stipendio, dicere debebat, & secundus Sacerdos remittat ei partem stipendij & contentus sit parte aliqua, an possit tunc primus retinere sibi partem ex voluntate condonantis. Cōgregatio enim absolute dicit, debere absolute integram elemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse. Cederem tamen, id non prohiberi, dummodo Sacerdos celebrans omnino sponte, & libere id condonet, non vero ex metu aliquo, quia fortasse alias non darentur sibi illæ Missæ, vel in futurum aliæ non dabantur, vel quid simile: & in hoc sensu intelligo Auctores aliquos, quos affert Diana loco citato, res. 13. id concedentes: quia Cōgregatio non prohibet, quod Sacerdos absque stipendio celebret, ergo sicut posset aliquis absque vlllo stipendio celebrare, ut alium Sacerdotem liberet ab onere suscepro, cui satisfacere non potest, quo casu condonar illi

Z z 2 totum

28.

An saltem id possit fieri per aliquam priuilegia.

29.

An Sacerdos qui Missas dicendas acceperat possit alij dicendas dare.

30.

An debet etiam intelligi de beneficiario.

31.

An administratores Ecclesiarum possint aliquid retinere.

32.

Quasi sum.

totum stipendium acceptum, sic posset condonare partem, dummodo dolus, & merus omniino cessarent, ut dictum est: quod tamen in praxi vix poterit absque periculo contingere.

33.
Quaestum
5. an possit
sacerdos
duobus sti-
pendiis vnicā
Missā satis-
facere.

Suarez.
Bonacina.

Quinto quaerebatur, an posset Sacerdos duobus stipendiis à duobus personis acceptis, satisfacere vnicā Missā, applicando vni partem solitam, & alteri suam partem, quæ corresponderet ipsi celebranti: Affirmarunt enim aliqui, quos refert Diana loco citato, *resoluit*. 14. quod aliqui admittunt, si partem tribus missis sibi correspondente applicet pro vna Missa debita. Alij tamen id verius negabant. Suarez *disp.* 79. *sect.* 9. in fine. Bonac. de *Sacram.* *disp.* 4. *quest.* ult. *punct.* 8. *num.* 16. & alij, quia vel illam partem non potest trāsferrere in alium Sacerdos; vel certe est res valde dubia; & nescitur, an habeat effectum, etiam quoad satisfactionem. & qui offert stipendium, non vult illam partem, sed illam aliam, quam Sacerdos ut Christi minister applicare potest nomine ipsius Christi. Cæterum post prædictum decretum Congregationis de hoc iam non est dubium, cum prohibeatur vnicā Missa duobus stipendiis satisfacere, etiam cum onere restituendi.

34.
Quaestum
secundum.

Ledesma.
Villalob.

Sexto, quaeritur, an Sacerdos possit accipere plura stipendia, quibus non nisi post longum tempus possit satisfacere. Ad hoc etiam attendit Congregatio in illo decreto, prohibens, ne accipiantur elemosynæ pro Missis, nisi oneribus ante susceptis satisfecerint, vel (ut in declarationibus eiusdem decreti explicatum fuit) nisi infra modicum tempus possint omnibus satisfacere, vel qui dar elemosynam, sciat, & consentiat, ut differatur celebratio toto illo tempore, donec aliis satisfiat. Quid vero intelligatur per modicum tempus, Ledesma in *summ.* *tom.* 1. *cap.* 18. *conclus.* 17. Villalobos in *summ.* *part.* 1. *tract.* 8. *dub.* 18. *num.* 2. dicunt, intelligi illud quod 50. vel 60. Missæ possint dici: quæ mensura satis rationabilis apparet.

35.
Quaestum
7. an Sacerdos
satisfaciat
ut dicendo
aliam Mis-
sam.

Diana.
Villalob.
Ioan. de la
Cruz.
Suarez,
P. Nauar.

Septimo quaeritur, an Sacerdos, accepto stipendio ad dicendam Missam de B. Virgine, aut Missam pro defunctis, satisfaciat dicendo Missam, quæ eo die occurrit, applicando pro illa intentione. Multi affirmant, si in illis diebus occurrat solemnitas alicuius sancti, & Sacerdos habeat maiorem deuotionem in Missa de illo sancto; quos affert, & sequitur Diana loco citato *re. q. n. r.* 31. Alij vniuersaliter concedunt, Villalobos in *summ.* *tract.* 8. *diff.* 91. *n. 9.* Ioannes de la Cruz in *direct.* *consc.* *part.* 2. de *sacris* *Missæ* *quest.* 4. *dub.* 2. *conclus.* 1. Suarez in *præfati.* *disp.* 83. *sect.* 3. Quod sequitur etiam Perr. Nauarra de *rest.* *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 248. saltem si non augetur elemosyna notabiliter ob eam conditionem. Et certe si occurrat Dominica, vel festum duplex, melius est seruare regulam Missalis, quam ob priuam deuotionem inuerrere Ecclesiæ ordinem: & in aliis etiam diebus hoc etiam erit regulariter magis expediens.

36.
Quaestum
8. de Missa ex
fundatione
vel alio ritu
lo.

Octauo quaeritur, an qui ex fundatione, vel alio titulo debet celebrare in aliqua Ecclesia, vel altari determinato, possit, saltem ex causa alibi celebrare, & satisfacere illi obligationi. Negant plures, quos refert, & sequitur Diana loco citato *resoluit.* 29. qui dicit, id esse peccatum mortale, quia in re graui infideliter agit.

Distinguendum tamen est: nam vel testator determinauit illum locum, vel illud altare ob peculiarem cultum illius loci, vel propter commodum populi, ut possit ibi audire Missam, vel propter memoriam suæ familiæ, ad quam illa capella, vel altare pertinet. Et in his casibus fatendum est, non posse absque auctoritate illius, qui potest com-

mutare vltimas voluntates, fieri illam variationem loci, nisi id ratio fiat: tunc enim non facile continget peccatum mortale propter paruam materiam: imo, si fuisset cum causa rationabili, non erit peccatum veniale: neque enim censetur fundator voluisse cum tanto rigore obligare suum Capellanum. Si vero ad nihil simile respexit fundator in designando illo altari; facilius poterit excusari à peccato graui variatio altaris, intra eandem ecclesiam: alioquin, si in alia ecclesia celebrantur illæ Missæ, videtur iam fieri in præiudiciū prioris ecclesiæ, cui acquisitum fuerat illud ius.

Hinc infero primo, si altare designatum à testatore non erat priuilegiatum, hoc est, habens indulgentiam ad liberandam animam purgatorij, quoties in eo celebratur, & Sacerdos celebrat pro fundatore in alio altari eiusdem ecclesiæ priuilegiato, melius satisfacere obligationi, & vltimis ipsius fundatoris: dummodo tamen testator in designando primo altari non respexisset ad causas supra enumeratas: tunc enim regulariter debet seruari, quod ipse præscripsit.

Infero secundo, si erat illud, in quo Sacerdos debet ex fundatione celebrare, occupatum sit ab alio ibi celebrante, vel alia de causa tunc impeditum, posse absque peccato graui in alio eiusdem ecclesiæ altari celebrare, dummodo id non fiat frequenter: imo aliquando fieri potest absque veniali; ut si Sacerdos expectare non potest propter negotium vigens, quod expedire postea debet.

Infero tertio, si testator designauit illud altare, quia priuilegiatum erat, & in eadem ecclesia sit aliud altare habens æquæ certum priuilegium, satisficere sufficienter obligationi, si in illo alio altari priuilegiato celebratur. Secus autem dicerem, si Sacerdos velit in alio altari non priuilegiato celebrare, eo quod ipse habeat calculum vel imaginem benedictam cum indulgentia ad liberandam animam purgatorij in singulis Missis: nam regulariter indulgentia quæ applicatur altari, solet esse magis authentica, & secuta, quam quæ applicatur alicui calculo benedicto; & foret minus dependet à statu gratiæ ipsius celebrantis, ut habeat effectum.

Infero quarto, si Sacerdos obligatus ad celebrandum in tali ecclesia, quando venit, inuenit alios Sacerdotes paratos in Sacristia, ita ut cogatur nimis expectare, vel forte propter Missam solemnem, aut concionem, vel quid simile posse absque peccato graui celebrare pro tunc in alia ecclesia: tunc aliquando absque veniali expedit tamen, ut quando præiudicat fore eiusmodi impedimentum, præueniat aliquantulum, ne id frequenter contingat.

Ex hoc oritur nouum dubium, quando ecclesia, vel altare designatum à testatore, casu aliquo inueniuntur omnino impedita, vel quia Ecclesia violata est, vel quia non inuenitur capelle clauis, vel quid simile, an tunc Sacerdos liber maneat pro illa die à sua obligatione, an vero debeat alicui celebrare. Hoc dubium eodem fere modo definitum est, quo definiti solet alius simile de illo, qui vult recitare coronam coram tali altari, vel imaginem, si nequeat in eo loco recitare, maneat absque obligatione villa. De quo late Thomas Sanchez lib. 4. de voto, *cap.* 14. *n.* 27. & sequentibus.

Dicendum itaque est, quando testator intendit principaliter solum, quod celebraretur in tali loco, vel altari propter cultum talis Sancti, qui inde resultrabat: si ecclesia sit violata, vel impedita, cessare obligationem, quia alligatur ad illum locum: sicut qui vult ieiunare in vigilia talis Sancti; si eo die non possit, non debet alio die ieiunare. Si vero testator

testator intendit fructum Sacrificij, vel cultum Dei non cessat obligatio, sed debet in alio altari, vel ecclesia celebrari. In dubio autem præsumitur intentio testatoris posteriori potius, quam priori modo se habuisse. Nam, quidquid sit de voto, in quo etiam in dubio ita præsumendum esse, docet contra alios Sanchez loco citat. n. 3. 8. in nostro casu tamen multo magis, id debet dici. Primo quia Capellanus, non est in possessione sue libertatis, sicut vouens; sed obligauit se ex contractu oneroso: testator autem potius præsumitur voluisse obligare ad id quod sibi erat utilius. Secundo, quia vouens conseruat suam libertatem sine positio præiudicio alterius: non sic Sacerdos in nostro casu, qui accipit sibi stipendium à testatore ad celebrandum, & non celebrat. Tertio denique, quia in cap. *Nos quidem*, de testamentis, præscribitur, si non possit monasterium construi in loco à testatore designato, debere in alio loco edificari: præsumitur ergo, id esse in eiusmodi casibus iuxta voluntatem testatoris.

43. Quæritur decimo circa variationem temporis, aut dici præscriptam Sacerdos, qui ex fundatione, v.g. Capellania debet celebrare ter in hebdomada, scilicet feria 2. 6. & Sabbato, possit celebrare illas Missas aliis diebus intra eandem hebdomadam. Respondetur eodem fere modo: nam illi dies potuerunt dupliciter designari à fundatore: primo sine mysterio, sed solum ut ter in hebdomada celebraretur pro ipso: secundo propter rationem peculiarem; v.g. ut Sabbato fieret Missa de B. Virgine, feria sexta de Passionem Domini, si priori modo fieret designatio, non est dubium, quod possit Sacerdos aliis diebus eiusdem hebdomadæ celebrare, & satisfacere; cum illa circumstantia sit mere accidentalis. Si vero designatio fieret posteriori modo; obseruari debet: non tamen facile poterit in eius omissione mortaliter peccari, cum materia sit ex se parua, præsertim, si cum causa, vel non multum frequenter.

44. Hinc infero primo, quid dicendum sit, quando Sacerdos debet singulis mensibus celebrare 5. Missas pro fundatore Capellania; an possit hoc mensi offerre 3. 6. pro mensi præfenti, & sequenti. Respondetur, regulariter id fieri posse, ut in simili de Missa, qui ex penitentia debet aliquid tali tempore faciendum, docet Thomas Sanchez dicto lib. 4. de voto cap. 14. num. 26. & in casu nostro Petrus Navarra lib. 2. de restitutione cap. 1. quæst. 9. n. 366. & Emanuel Rodriguez in summa, c. 252. titulo Missa, conclusione 8. quia anticipata solutio nullo modo præiudicat, sed prodest creditori. Secus tamen dicendum esset, quando fundator respexit ad tempus illud determinatum propter aliquam specialem causam; quia nimirum pertinet ad honorem, & decorem sue Capellæ nullum mensem præterire absque Missa, & memoria testatoris. Vnde nec facile admitterem illam anticipationem, quando redundat in alterius præiudicium: ut si Sacerdos debeat celebrare singulis hebdomadis, vel mensibus, pro defunctis huius populi, vel communitatis: ex illa enim anticipatione fit, ut illi, qui moriuntur hoc mense, vel hebdomada post Missam anticipare celebratam, fraudentur illo subsidio, mense, vel hebdomada sequenti; cum tamen fundator voluerit omnibus successe huius subuenire.

45. Infero secundo in eisdem circumstantiis quibus licet anticipatio, posse etiam excusari à mortali qui postponit, & differt solutionem ad hebdomadam, vel mensem sequentem; dum modo hæc postpositio non sit magna, qualis non videtur esse si mense sequenti celebrentur Missæ utriusque mensis: erit tamen veniale, nisi intercedat rationalis causa, quæ poterit etiam à veniali excusare. Vnde regula

Ioan. de Lugo de Sacramentis.

liter ille, cui datur elemosyna, ut celebret in festiuitate hodierna pro tali persona, satisfacere poterit celebrando die sequenti, vel infra, aut etiam post octauam. Dixi, regulariter: quia, quando petitur Missa pro aliqua necessitate præfenti, & nunc urgente pro qua desideratur subsidium præfens, non videtur posse admitti illa dilatio, quæ tunc non est sola circumstantia, sed videtur pertinere ad substantiam rei, cum postea non vergeat amplius necessitas illa, pro qua Missa petebatur.

46. Quæritur vndecimo, quando alicui iubetur in fundatione celebrare omnibus sabbatis, vel feriis quintis, aut sextis; an in hebdomada sancta debeat illis diebus celebrare, vel terre anticipare, aut postponere celebrando aliis tribus diebus pro illis. Respondetur: feria illa sexta nec potest celebrare, nec debet eius loco subrogare aliam diem, quia testator alligasse videtur obligationem ad illam diem. At vero feria 5. & sabbato sancto, si Sacerdos vult celebrare, debet offerre pro debito fundationis, à quo solum excusaretur, si non posset commode celebrare. Si vero sacerdos nolit illis diebus celebrare; puto, non teneri illum ad petendam licentiam, nec ad subrogandas alias dies pro illa: quia licet possit in illis simpliciter, & absolute priuam celebrari; consuetudo tamen est non celebrandi priuam eui consuetudini non præsumitur testator voluisse se opponere; cum laudabilis sit nec voluisse obligare Sacerdotem, ut ab ea omnium fere consuetudine discederet, atque adeo censetur illos dies exclusisse, si Sacerdos nolit celebrare.

47. Dices, quando Ecclesia est violata, debet regulariter Sacerdos alibi celebrare pro debito Capellania; quia impedita circumstantia loci, non impedit substantia, ut supra diximus: ergo licet dies sit impedita, non cessabit obligatio quoad substantiam, ut solvatur alia die. Respondetur negando consequentiam: quia violatio Ecclesiæ est impedimentum accidentale, & quod ex natura sua potest frequentius occurrere, at vero impedimentum illorum dierum est per se, & notorium omnibus, & quod semel solum in anno occurrere potest. Adde, ex eo, quod Sacerdos celebret in alio loco, quando locus designatus est impeditus, non addi nouum onus, sed potius aufertur onus, quod habebat celebrandi in tali loco determinato: at vero ex eo, quod maneat obligatus ad celebrandas alias Missas hebdomada sequenti, loco harum, additur nouum, & maius onus, scilicet, non accipiendi elemosynam ab alio pro illis; quod onus non videtur voluisse ille fundator imponere, sed solum celebrandi talibus diebus, quibus, si aliunde ab Ecclesia, vel consuetudine impeditur, non debet propter hoc Sacerdos subire nouum detrimentum, nec fraudari stipendio pro aliis Missis. Vnde idem dicere casu, quo impedimentum proveniret ex cessatione à Divinis: si enim non posset tunc in vlla Ecclesia commode celebrare; non teneretur Sacerdos supplere postea, cessante impedimento, pro Missis illis, quas absque sua culpa omisit.

48. Quæritur duodecimo, an Capellanus ægotans debeat interim dare stipendium alteri ne fraudetur testator, vel fudator illis Missis. Affirmat Henr. lib. 9. de Missa c. 24. n. 4. Communis tamē sententia distinguit de infirmitate breui, vel longa. Si longa sit, debet suppleri per alium: si brevis, non debet: nisi fudator expresse, vel tacite significauit animum, & mentem suam, quod non desit Missa in tali loco, vel capella.

49. Difficultas est, quæ sit iudicanda infirmitas brevis, vel longa ad hoc propositum. Aliqui, quos affert Diana illo tract. de celebr. Missar. resolutione 27. cana infirmitas brevis.

Diana
Nazar
Vega
Rodrig.

Adila.

dicunt, si motus durat per octo, vel decem dies, non esse obligationem supplendi per alium. Bonacina disp. 4. de Missæ sacrificio q. ult. punct. 8. n. 17. id extendit ad quidecim dies, quod etiam sequitur Diana ibidem. Alij extendunt ad unum menssem, alij ad duos, pro qua sententia Diana affert verbum Nauar. lib. 1. de restitut. c. 2. n. 2. 10. quam ego probabilem existimo, & eam inuenio etiam apud Alfonso Vega in summa c. 28. de Missa, casu 14. & Rodriq. in summa c. 250. verb. *Missæ*, conclus. 3. licet ob errorem scriptoris, vel typographi contrarium videatur dicere: sed ex contextu, & subsequentibus constat, hanc esse eius sententiam; quam etiam amplexus est P. Steph. Au la consultus de hoc casu in manuscripto, quod ego vidi. Rationes autem pro ea sententia videri possunt apud prædictos Auctores. Et hæc sufficiat breuiter indicasse circa hos casus, qui practice quaeriti sunt, ex quibus ad plures alios responderi facile poterit.

DISPUT. XXII.

De præcepto audiendi Missam.

SECTIO I. *Ad quid obliget præceptum audiendi Missam.*

SECTIO II. *De presentia, intentione & attentione requisita ad Missam audiendam.*

M Ode solum restat circa hoc sacrificium, de quo late Fagundez in 1. *Eccles. Præcepti* nos, supposito præcepto, aliqua magis dubia circa eius obseruantiam breuiter expedicimus.

SECTIO I.

Ad quid obliget præceptum audiendi Missam.

I.

Certum est

dari præceptum

audiendi Missam

diebus

festis.

Ad hoc obli-

gantur omnes

baptizati ha-

bentes, vsu

rationis.

E tum est, dari præceptum audiendi Missam diebus festis, quod habetur in c. *Omnes fideles*, & c. *Missæ*, de consecrat. dist. 1. & quamvis Suar. disp. 8.8. sect. 1. in princ. Fagundez lib. 1. de 1. *Eccles. præcepto*, n. 1. & alij dicant, id esse de fide, non tamen apparet, quomodo possit esse de fide, id quod nulloquam à Deo reuelatum est; neque ex eo, quod ecclesia aliquid præcipiat, Deus reuelat, & ecclesiam id præcepisse sed sit nobis evidens humana euidencia, quantum sufficit ad obligadū nos absq; vlla probabili excusatione. Obligar autem hoc præceptum non solum diebus Dominicis, sed aliis festis; quia ecclesia instituens aliquod festum, intendit præcipere eo die illum eundem cultum, qui præcipitur diebus Dominicis, in hoc enim consistit festiuitas illius diei. Obligar etiam hoc præceptum omnes etiam Sacerdotes, & religiosos, vt ecclesie consuetudo restatur, obligat grauitur, quia materia ipsa grauis est; vt constat in eo, qui ex voto teneretur ad audiendam Missam, quem nemo excusaret ab obligatione graui. Obligar denique omnes baptizatos habentes vsum rationis, non amentes, aut paruulos, qui assentientiam humanam non possunt habere, nec catechumenos, qui ecclesie præceptis non obligantur. Quamuis vero non sit mere naturale, aut Diuinum, sed Ecclesiasticum; est tamen multum conforme legi naturali diuinæ, supposita institutione huius Sacrificij, & obligatione exhibendi cultum aliquem visibilem Deo.

2.

Quæritur pri-

Hoc supposito, quæritur primo quam Missam debeamus audire: Respondetur, quamlibet, siue hoc

siue illo ritu Catholico dicatur, hac vel illa lingua; quia præceptum solum est de audienda Missa, & de certo est, satisfieri audiendo Missam etiam votu, & non de festo aut Dominica occurrente. Rursus certum est, satisfieri audiendo Missam extra Parochiam; quia licet olim fortasse fuerit obligatio audiendi eam in Parochia; postea priuilegiis derogatum fuit illi obligationi; & licet in Trid. sess. 1. c. 4. dicatur, teneri fideles adire suas Parochias, vbi id commodè fieri potest, ad audiendum Verbum Dei; ibi tamen nihil dicitur de Missa audienda: & vniuersalis ecclesie consuetudo ostendit, non esse receptam illam obligationem etiam quoad conciones eo quod fortasse id regulariter fieri commodè non poterat. Vnde in eodem Trident. sess. 2. *De rebus obseruandis in celebratione Missæ* solum dicitur: *Monet Episcopus populum vt frequenter ad suas Parochias salte diebus Dominicis, ac maioribus festis accedant; & Congregatio sacra Concilij Tridentini declarauit, non posse Ordinarium multis, & paucis eorum populi ad audiendam Missam, aut concionem in propria Parochia, etiam in casu negligentie, aut contumacie, vt refert Azor. tom. 1. lib. 7. c. 8. quest. 6.*

Quæritur secundo, quantam Missam debeat quis audire? Respondetur, totam, & integram, vt constat ex dicto c. *Omnes*, & aliis, quæ affert Suarez sect. 1. in principio. Quæ autem sit pars notabilis iustificans ad peccatum mortale, si omittatur; communior nunc sententia docet, si omittatur ab initio vsque ad Euangelium exclusiue, non esse mortale, secus si omittatur etiam Euangelium. Ita Suar. sect. 2. Nauar. Sect. Tabien. Azor, quos refert, & sequitur Fagundez lib. 1. c. 6. Alij dicunt, non esse mortale, etiam si omittatur Euangelium, dummodo audiatur totum reliquum cum Euangelio ultimo inclusiue; quod probabile putant cum Nauar. Suar. Nugens. Azor Rodriq. Graffius quos refert, & sequitur Bonacina disp. 4. de Missa Sacrificio q. ult. punct. 11. n. 17. & verum fatetur Hurtado de Sacrificio Missæ, disp. 3. difficult. 1. Vnde miror Lufium Turrianum nouissime in seculis p. 2. disp. 31. dub. 28. notare sententiam illam vt improbabilem, & temerariam. Certe hic Auditorum sententia esse dicendum; quia tamen sub opinione est an essentia sacrificij consistat in Consecratione, vel comunione, vt supra vidimus; potest in praxi amplecti hanc vel illam sententiam; si tamen abesse consecrationis, & comunione tempore non satisficeret præcepto, imo si soli consecrationi, vel soli comunione desit, non debet iudicari de illa absentia iuxta mensuram temporis, quod illi correspondet, sicut si tanto tempore defuisset, quando legitur Epistola, vel dicuntur, v. g. orationes: non sunt enim homogeneæ partes Missæ, sed multum heterogeneæ; & ideo illud breue tempus consecrationis & comunione longiori tempore aliarum partium, quod ipse Sacerdos magis obligatur ad non omittendam vnam orationem ex Canone, quam quatuor ex ceteris ordinariis.

Ad quartum